

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Zespół do spraw Równego Traktowania

**Informacja RPO na temat manifestacji
Obozu Narodowo-Radykalnego oraz Młodzieży Wszechpolskiej,
zorganizowanych w Białymstoku w dniu 16 kwietnia 2016 r.**

W dniu 16 kwietnia 2016 r. w Białymstoku, w różnych godzinach i miejscu, **odbyły się dwa niezależne zgromadzenia publiczne**, zorganizowane przez środowiska **Młodzieży Wszechpolskiej i Obozu Narodowo-Radykalnego**. Pierwsze zgromadzenie miało miejsce przed Teatrem Dramatycznym im. A. Węgierki, a jego celem był protest przeciwko premierze spektaklu pt. „Biała siła, czarna pamięć”. Druga manifestacja odbyła się w związku z obchodami 82. rocznicy utworzenia Obozu Narodowo-Radykalnego.

Niniejsze opracowanie powstało na podstawie dokumentów udostępnionych Rzecznikowi Praw Obywatelskich przez Komendanta Miejskiego Policji oraz Dyrektora Biura Zarządzania Kryzysowego w Urzędzie Miejskim w Białymstoku¹, a także wyjaśnień udzielonych przez Prokuratora Okręgowego w Białymstoku i Rektora Politechniki Białostockiej². Wykorzystano też dostępne materiały prasowe.

Trasa przemarszu ONR przedstawiona została na mapie zamieszczonej na str. 15 niniejszej notatki.

¹ W dniu 28 kwietnia 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Komendanta Miejskiego Policji w Białymstoku oraz Dyrektora Biura Zarządzania Kryzysowego w Urzędzie Miejskim z prośbą o udostępnienie całości dokumentacji dotyczącej zgłoszenia oraz przebiegu manifestacji zorganizowanej w dniu 16 kwietnia przez Obóz Narodowo-Radykalny z okazji 82. rocznicy powstania tej organizacji. W tej samej korespondencji Rzecznik poprosił o przekazanie wszelkich innych dokumentów, dotyczących podobnych wydarzeń, towarzyszących manifestacji ONR.

² W dniu 20 kwietnia 2016 r. Rzecznik skierował wystąpienia do Prokuratury Okręgowej w Białymstoku i Rektora Politechniki Białostockiej. Korespondencja prowadzona była pod numerem sprawy XI.518.32.2016.MS.

Manifestacja Obozu Narodowo-Radykalnego.

1. Zawiadomienie o zgromadzeniu publicznym.

Zawiadomienie o zamiarze zorganizowania zgromadzenia publicznego przedstawiciel Obozu Narodowo-Radykalnego, Pan Mateusz M., złożył w Urzędzie Miejskim w Białymstoku w dniu 31 marca 2016 r. Zgłoszenie wpłynęło zatem do Urzędu w terminie określonym w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. poz. 1485). Zgodnie z tym przepisem, organizator powinien bowiem zawiadomić organ gminy o zamiarze zorganizowania zgromadzenia tak, aby wiadomość ta dotarła do organu nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 6 dni przed planowaną datą zgromadzenia. Zgłoszenie zarejestrowane zostało pod nr BZK.VI.5310.19.2016. W formularzu zawiadomienia, jako cel zgromadzenia podano obchody 82. rocznicy powstania ONR. Według zgłoszenia, manifestacja trwać miała od godziny 16:30 do 19:30. Organizatorzy przewidywali, że w zgromadzeniu udział weźmie ok. 800 osób. Nad przebiegiem manifestacji czuwać miała 30 - osobowa straż powołana przez organizatora. Do zawiadomienia załączone zostało oświadczenie, w którym Pan Mateusz M. wyraził zgodę na pełnienie funkcji przewodniczącego zgromadzenia. Warto przy tym zauważyć, że w oświadczeniu przewidywany czas trwania manifestacji podany został inaczej, niż w zawiadomieniu. Według oświadczenia, zgromadzenie trwać miało od godziny 16:30 do 19:00.

W pierwszej wersji, w formularzu zawiadomienia, w rubryce opisującej trasę przejścia manifestacji, organizator zaznaczył, że pochód zakończy się na placu przed Teatrem Dramatycznym im. A. Węgierki, gdzie miała miejsce premiera spektaklu pt. „Biała siła, czarna pamięć”, wyreżyserowanego przez Piotra Ratajczaka, na podstawie książki Marcina Kąckiego o tym samym tytule. Trasa marszu pierwotnie miała zatem przebiegać ciągiem komunikacyjnym: Plac przed Katedrą, ul. Sienkiewicza, ul. Piłsudskiego, ul. Częstochowska, ul. Lipowa, ul. Lniarskiego, plac Uniwersytecki, ul. Skłodowskiej, Plac Katyński, ul. Świętojańska, ul. Mickiewicza, Plac przed Teatrem Dramatycznym. W wyniku opisanych dalej uzgodnień trasa marszu została jednak zmieniona.

2. Spotkanie w Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego, ustalenie ostatecznej trasy manifestacji ONR.

W dniu 7 kwietnia 2016 r., a zatem kilka dni po zgłoszeniu dokonany przez Obóz Narodowo-Radykalny, do Urzędu Miejskiego w Białymstoku wpłynęło kolejne zawiadomienie o planowanym na 16 kwietnia zgromadzeniu publicznym. Zgłaszającym tym razem był Pan Wojciech N., przedstawiciel Młodzieży Wszechpolskiej. Zgromadzenie

miało odbyć się w godzinach od 15:00 do 16:30 przed wspomnianym już wyżej Teatrem Dramatycznym. Celem manifestacji był protest przeciwko przedstawieniu „Biała siła, czarna pamięć”.

Z uwagi na zbieg protestu Młodzieży Wszechpolskiej z planowaną manifestacją Obozu Narodowo-Radykalnego, Komendant Miejski Policji, w piśmie z 8 kwietnia 2016 r. ozn. TS.513.3.9.2016.AP, zwrócił się do Prezydenta Miasta z propozycją skorzystania z uprawnień wynikających z art. 12 ustawy – Prawo o zgromadzeniach i wprowadzenia zmian w trasie przemarszu ONR. Powołany przez Komendanta przepis daje organowi gminy możliwość reakcji w przypadku zbiegu dwóch lub kilku zgromadzeń publicznych. Zgodnie z ust. 1 tego przepisu, jeśli złożone zostały zawiadomienia o zamiarze zorganizowania dwóch lub większej liczby zgromadzeń, które mają odbyć się chociażby częściowo w tym samym miejscu i czasie, i nie jest możliwe ich zorganizowanie w taki sposób, aby ich przebieg nie zagrażał życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, o pierwszeństwie wyboru miejsca i czasu zgromadzenia decyduje kolejność wniesienia zawiadomień. W tej sytuacji, stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy, organ gminy może wezwać organizatorów, którym nie przysługuje pierwszeństwo wyboru, do zmiany zgłoszonego wcześniej miejsca lub czasu planowanych zgromadzeń. W tym samym piśmie Komendant zasugerował również, aby Prezydent Miasta, na podstawie art. 14 ww. ustawy, wydał decyzję o zakazie zgromadzenia organizowanego przez Młodzież Wszechpolską. Zgodnie z tym przepisem, organ gminy może zakazać odbycia zgromadzenia między innymi wówczas, gdy jego cel narusza wolność pokojowego zgromadzania się bądź godzi w przepisy karne, albo jego odbycie może zagrażać życiu lub zdrowiu ludzi albo mieniu w znacznych rozmiarach, w tym także wówczas, gdy w przypadkach planowanej organizacji dwóch lub więcej zgromadzeń w tym samym miejscu i czasie, zagrożeń tych nie udało się usunąć w trybie art. 12 ustawy. Swoje sugestie Komendant uzasadnił zagrożeniem dla życia, zdrowia i mienia (w znacznych rozmiarach), jakie wiązał ze zbiegiem trzech wydarzeń, tj. dwóch zgromadzeń i premiery spektaklu, w jednym miejscu i zbliżonym czasie. Komendant powołał się przy tym na pismo z 7 kwietnia br., które skierowała do niego Dyrektor Teatru Dramatycznego. W piśmie tym Dyrektor wspomniała bowiem, że posiada informacje o planowanym zakłóceniu przebiegu spektaklu oraz dostępu widzów do teatru przez środowiska neonazistowskie i katolickie.

W związku z zastrzeżeniami zgłoszonymi przez Komendanta Miejskiego Policji, w dniu 12 kwietnia Biuro Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Białymstoku zorganizowało spotkanie, w którym, poza przedstawicielami ww. Biura, Policji i Straży Miejskiej, udział wzięli organizatorzy obu zgromadzeń, Pan Mateusz M. i Pan Wojciech N., oraz dyrektorzy Teatru Dramatycznego. Spotkanie rozpoczęło się o godz. 13:30. Podczas spotkania **postanowiono o zmianie trasy marszu ONR**: ostatecznie manifestacja miała

zakończyć się przed białostocką Katedrą – właśc. Bazyliką Mniejszą Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, a nie przed Teatrem Dramatycznym. **Przedstawiciela Młodzieży Wszechpolskiej zobowiązano zaś do rozwiązania zgromadzenia przed Teatrem najpóźniej o godzinie 16.30. W indywidualnej rozmowie z pracownikami Teatru Dramatycznego uzgodniono ponadto konieczność sprawdzenia i wdrożenia standardów bezpieczeństwa** (zwrócenia uwagi na osoby wchodzące, sprawdzenia obowiązujących procedur ewakuacji, sprawności monitoringu, stanu sprzętu gaśniczego i ratowniczego, a także znajomości zasad postępowania w stanach zagrożenia przez pracowników teatru).

Najprawdopodobniej po tym spotkaniu odręcznie skorygowany został wpis w formularzu zawiadomienia o zgromadzeniu, złożonym przez ONR. Zgodnie z ustaleniami zmieniono miejsce zakończenia manifestacji. **Ostatecznie trasa marszu ONR przebiegać miała ciągiem komunikacyjnym: Plac przed Katedrą, ul. Sienkiewicza, ul. Piłsudskiego, ul. Częstochowska, ul. Lipowa, ul. Lniarskiego, plac Uniwersytecki, ul. Skłodowskiej, Plac Katyński, ul. Świętojańska, ul. Mickiewicza, Rondo Lussy, Plac Jana Pawła II, Plac przed Katedrą.**

Podczas spotkania w Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego padła zapowiedź powołania przez Prezydenta Miasta przedstawicieli do udziału w obu zgromadzeniach, tj. w manifestacji ONR i proteście Młodzieży Wszechpolskiej (wynika to z pkt 5 sporządzonej wówczas notatki służbowej). Wniosek o oddelegowanie obserwatorów na obie manifestacje zgłosił też Komendant Miejski Policji w piśmie skierowanym do Prezydenta Miasta w dniu 15 kwietnia (ozn. TS.513.39.2016.AP). W piśmie tym Komendant zaznaczył, że istnieje prawdopodobieństwo „próby zakłócenia sztuki teatralnej oraz dostępu widzów do teatru przez grupy osób związanych z Młodzieżą Wszechpolską, ONR i innymi środowiskami, a także w przypadku interwencji z zabezpieczającymi zgromadzenia funkcjonariuszami, poprzez ich znieważanie lub naruszanie nietykalności cielesnej”.

W dniu 14 kwietnia br. Prezydent Miasta upoważnił pracownika Biura Zarządzania Kryzysowego w Urzędzie Miejskim do udziału w zgromadzeniu organizowanym przez Obóz Narodowo-Radykalny, przeprowadzenia kontroli tego zgromadzenia i jego ewentualnego rozwiązania, na podstawie art. 20 ustawy – Prawo o zgromadzeniach. Upoważnienie to dotyczyło wyłącznie manifestacji Obozu Narodowo-Radykalnego.

Upoważnienie, co należy podkreślić, obejmowało też prawo do rozwiązania zgromadzenia w trybie art. 20 ustawy. Zgodnie z tym przepisem, przedstawiciel organu gminy może rozwiązać zgromadzenie, jeśli jego przebieg zagraża życiu lub zdrowiu albo mieniu w znacznych rozmiarach, narusza przepisy ustawy – Prawo o zgromadzeniach albo

przepisy karne, a przewodniczący zgromadzenia, uprzedzony przez przedstawiciela organu gminy o konieczności rozwiązania zgromadzenia, nie rozwiązuje go.

3. Przebieg manifestacji Obozu Narodowo-Radykalnego, według relacji przedstawiciela władz miasta.

Przebieg manifestacji Obozu Narodowo-Radykalnego opisany został przez wyznaczonego przez władze miasta obserwatora w osobnym, jednostronicowym protokole. Z treści tego dokumentu wynika, że **w marszu udział wzięło ok. 400 osób**. Pochód wyruszył spod Katedry ok. godziny 16:45 i zakończył się w tym samym miejscu, ok. godziny 18:45. W protokole przedstawiciel miasta zanotował, że **poza wznoszonymi okrzykami**, marsz przebiegał spokojnie, bez incydentów. Treść okrzyków, jakie towarzyszyły manifestacji, została opisana w załączniku do protokołu. Załącznik ten nie został jednak utworzony bezpośrednio po manifestacji: wymienione w nim hasła Policja przekazała autorowi protokołu w dniu 19 kwietnia.

Podczas manifestacji skandowano m.in. następujące hasła: *Polska wolna od Islamu; my nie chcemy tu terroryzmu i Islamu; Polacy przeciw imigrantom; polskie kozy obronimy, islamistów nie wpuścimy; śmierć wrogom ojczyzny; zero litości dla wrogów polskości; a na drzewach zamiast liści będą wisieć syjoniści.*

W protokole przedstawiciel miasta odnotował, że Policja nie zgłaszała żadnych uwag co do przebiegu zgromadzenia.

4. Przebieg manifestacji Obozu Narodowo-Radykalnego, według raportów Policji.

Szczegółowe informacje na temat działań podejmowanych przez Policję, zarówno w trakcie manifestacji ONR, jak i podczas protestu Młodzieży Wszechpolskiej, przedstawione zostały w zbiorczym dokumencie pn. *Dziennik przebiegu działań sztabowych dowódcy akcji policyjnej pk. „Teatr”*, ozn. TS.513.3.15.2016.AP / TS.513.3.11.2016.AP (dalej: raport policyjny).

W raporcie policyjnym pojawia się informacja o mszy w białostockiej Katedrze, która rozpoczęła się o godz. 15:00, a zakończyła ok. 16:15. Udział w niej wzięło ok. 300 uczestników manifestacji. W analizowanej dokumentacji nie ma jednak żadnych szczegółów na temat przebiegu mszy. Właściwa relacja z manifestacji ONR rozpoczyna się o godz. 16:15. Policja towarzyszyła manifestantom do godziny 18:35, kiedy to zgromadzenie zostało oficjalnie rozwiązane. Do godziny 19:50 jednostki Policji monitorowały trasy powrotów uczestników marszu. Z tej też godziny pochodzi ostatni wpis w *Dzienniku przebiegu działań sztabowych*.

Podczas manifestacji i po jej zakończeniu **nikt nie został zatrzymany, nie udzielono żadnych pouczeń i nikogo nie wylegitymowano**. W analizowanym dokumencie odnotowano natomiast widniejące na transparentach lub wykrzykiwane przez uczestników marszu hasła. Wśród nich były: *Polska wolna od Islamu; my nie chcemy tu Islamu; polskie kozy obronimy, islamistów nie wpuścimy; „nie” dla imigrantów; Polacy przeciwko imigrantom; śmierć wrogom ojczyzny; zero litości dla wrogów polskości; a na drzewach zamiast liści będą wisieć syjoniści*.

W zabezpieczeniu manifestacji ONR uczestniczyło **91 funkcjonariuszy Policji**. Przebieg manifestacji został przez Policję zarejestrowany. Nagranego materiału Rzecznik Praw Obywatelskich nie otrzymał.

Koncert w kubie studenckim „Gwint”.

Spośród całej dokumentacji udostępnionej Rzecznikowi Praw Obywatelskich przez Komendanta Miejskiego Policji i przedstawicieli białostockiego Urzędu Miejskiego, imprezy organizowanej w studenckim klubie „Gwint” dotyczy jedynie list skierowany do Komendanta Miejskiego Policji w dniu 15 kwietnia 2016 r. przez Rektora Politechniki Białostockiej oraz załączone do tego listu pismo Przewodniczącego Fundacji na rzecz rozwoju Politechniki Białostockiej, pochodzące z tego samego dnia i adresowane do Rektora.

Z korespondencji tej wynika, że impreza, która miała odbyć się 16 kwietnia o godz. 20, zaplanowana została jako zamknięta i prywatna. Liczba uczestników szacowana była na ok. 250 osób. Pomieszczenia klubu „Gwint” udostępnione zostały Panu Mateuszowi M. (przewodniczącemu zgromadzenia ONR) na podstawie umowy zawartej 4 stycznia br. z Fundacją na rzecz rozwoju Politechniki Białostockiej, która pełni funkcję zarządcy lokalu. Dwa dni przed terminem imprezy Zarząd Fundacji powziął jednak podejrzenia co do rzeczywistego charakteru tego wydarzenia i jego związku z obchodami ONR. W piśmie skierowanym do Rektora Politechniki Białostockiej Przewodniczący Zarządu wprost zaznaczył, że z uwagi na ideologię ruchu społecznego ONR można domniemywać, iż „impreza może powodować zagrożenie porządku publicznego na terenie Uczelni, a także zagrażać bezpieczeństwu znajdujących się na Kampusie studentów, w szczególności tych z zagranicy”. Zarząd uznał jednak, że rozwiązanie umowy i odwołanie imprezy nie jest możliwe. Stanowisko to potwierdził Rektor, stwierdzając w piśmie do Komendanta Miejskiego Policji, że Fundacja nie może rozwiązać umowy wyłącznie na podstawie podejrzeń odnośnie światopoglądu i przekonań politycznych osoby organizującej imprezę prywatną i że nie może tego dokonać Politechnika, która nie jest stroną umowy. Rektor uznał też, że odwołanie imprezy dzień przed jej planowanym terminem uniemożliwiłoby

organizatorowi poinformowanie o tym fakcie zaproszonych osób, co doprowadziłoby do negatywnych nastrojów wśród tych, którzy pojawiliby się na terenie kampusu, a to z kolei mogłoby wpłynąć na zagrożenie porządku publicznego. W konsekwencji, w analizowanym piśmie Rektor Politechniki Białostockiej poprosił Policję o pomoc w zapewnieniu bezpieczeństwa mieszkańcom kampusu Politechniki.

W dniu 15 kwietnia 2016 r. na terenie kampusu pojawiło się ogłoszenie sporządzone w języku angielskim, podpisane przez Panią Katarzynę Kochaniak z Biura ds. Współpracy Międzynarodowej Politechniki Białostockiej, informujące o organizowanej następnego dnia manifestacji ONR. W ogłoszeniu tym zalecono studentom, aby pomiędzy godziną 11:00 i 3:00 w nocy nie opuszczali swoich pokoi.

Zgromadzona przez Rzecznika dokumentacja nie zawiera żadnych szczegółowych informacji na temat charakteru i przebiegu planowanej imprezy. Również przekazane Rzecznikowi raporty policyjne nie odnoszą się w żaden sposób do wydarzeń w ww. klubie. W odpowiedzi na wystąpienie Rzecznika, udzielonej pismem z dnia 20 maja 2016 r. (ozn. TO.0151.270.2016.WG), Zastępca Komendanta Miejskiego Policji w Białymstoku wyjaśnił, że od chwili zakończenia manifestacji Policja monitorowała przemieszczanie się uczestników na teren kampusu Politechniki, do klubu „Gwint”. Nie doszło wówczas o żadnych interwencji, jak również nie zaobserwowano żadnych zachowań, które wypełniałyby przesłanki tzw. przestępstw motywowanych nienawiścią, tj. przestępstw z art. 119 § 1 (stosowania groźby bezprawnej wobec osoby lub grupy osób z powodu przynależności narodowej, etnicznej lub rasowej), art. 256 § 1 (nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych lub rasowych), bądź art. 257 (publicznego znieważenia osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej lub rasowej) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.). Cały teren kampusu oraz okolice klubu „Gwint” były przez Policję zabezpieczane. **Funkcjonariusze Policji nie byli jednak obecni w klubie i nie obserwowali organizowanej tam imprezy.** Powodem, jak wyjaśnił Zastępca Komendanta Miejskiego Policji, był prywatny charakter tego wydarzenia. Stąd też **Policja nie ma wiedzy, jaki zespół ostatecznie występował w klubie „Gwint”, ile osób uczestniczyło w tym koncercie, ani jakie treści były prezentowane przez uczestników imprezy.**

W dniu 20 kwietnia 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich skierował do Rektora Politechniki Białostockiej, Pana Lecha Dzieńsa, list dotyczący manifestacji ONR oraz imprezy organizowanej potem w klubie „Gwint”³. W odpowiedzi na ten list, datowanej na

³ W swoim wystąpieniu Rzecznik poprosił m.in. Rektora o ocenę sytuacji zagranicznych studentów tej uczelni pod kątem zagrożeń, jakie wiążą się z działalnością skrajnie nacjonalistycznych środowisk. Rzecznik zapytał też, czy do władz uczelni docierają sygnały o przestępstwach z nienawiści, których ofiarami stają się studenci uczelni, czy uczelnia

11 maja br., Rektor stwierdził, że Politechnika Białostocka została przez wynajmującego pomieszczenia klubu Gwint wprowadzona w błąd co do charakteru planowanej imprezy. Rektor poinformował też Rzecznika, że w celu uniknięcia podobnych sytuacji w przyszłości, władze Uczelni wprowadziły zmiany w obowiązujących zasadach wynajmowania przez podmioty zewnętrzne pomieszczeń na terenie Politechniki. Zmieniono wzór umowy na wynajem takich pomieszczeń: w nowym formularzu szczególnie nacisk położono na uzyskanie od wynajmującego większej ilości informacji na temat rodzaju organizowanej imprezy. Określone zostały też dodatkowe wymogi dotyczące zapewnienia bezpieczeństwa przez wynajmującego.

Manifestacja Młodzieży Wszechpolskiej przed Teatrem Dramatycznym.

1. Zawiadomienie o zgromadzeniu publicznym.

Zawiadomienie o zamiarze zorganizowania protestu przed Teatrem Dramatycznym im. A. Węgierki złożone zostało przez Pana Wojciecha N., przedstawiciela Młodzieży Wszechpolskiej, w dniu 7 kwietnia br. (nr rej. BZK-I.5310.16.2016). Zgłoszenia dokonano w trybie uproszczonym, który, zgodnie z art. 21 ustawy – Prawo o zgromadzeniach, przewidziany jest dla zgromadzeń nie powodujących utrudnień w ruchu drogowym. Zawiadomienie wpłynęło do organu w terminie, o którym mowa w art. 22 ust. 1 ustawy. Zgodnie z tym przepisem, organizator zgromadzenia, dokonujący zgłoszenia w trybie uproszczonym, zobowiązany jest zawiadomić właściwe gminne centrum zarządzania kryzysowego o zamiarze odbycia zgromadzenia nie wcześniej niż na 30 dni i nie później niż na 2 dni przed planowaną datą wydarzenia.

Według deklaracji organizatora, celem planowanego zgromadzenia miał być protest przeciwko przedstawieniu teatralnemu pt. „Biała siła, czarna pamięć”. Manifestacja zaplanowana została w godzinach 15:00 – 16:30, a uczestniczyć w niej miało ok. 200 osób.

W oświadczeniu datowanym na 13 kwietnia, zgodę na pełnienie funkcji przewodniczącego zgromadzenia wyraził Pan Szymon P.

wpracowała stały mechanizm reagowania na tego typu sygnały i czy współpracuje w tym zakresie z organami ścigania. List Rektora, która wpłynął do Biura RPO w dniu 16 maja 2016 r., zawiera odpowiedzi na te pytania (wystąpienie Rzecznika nosi nr XI.518.32.2016.MS, list Rektora oznaczony został nr RO-100.072/1/2016).

2. Rezygnacja z wyznaczenia przedstawiciela władz miasta do udziału w zgromadzeniu.

Pomimo zapowiedzi, jakie padły podczas spotkania w Miejskim Centrum Zarządzania Kryzysowego, a także mimo sugestii ze strony Komendanta Miejskiego Policji, zawartej w piśmie z dnia 15 kwietnia, Prezydent Miasta nie wyznaczył swojego przedstawiciela do udziału w zgromadzeniu organizowanym przez Młodzież Wszechpolską⁴.

3. Przebieg protestu przed Teatrem Dramatycznym, według raportów Policji.

Według Policji, przed Teatrem Dramatycznym o wyznaczonej przez organizatora godzinie pojawiło się ok. 60 osób. Zgromadzenie zakończyło się ok. godziny 16:00. W raporcie policyjnym odnotowano treść transparentów i skandowanych haseł. Wśród nich były: *Poznań przeprosza za Kąckiego; Kącki - Co? – Kłamstwo; wielka Polska chrześcijańska.*

W raporcie policyjnym nie zanotowano, aby podczas protestu przed Teatrem miało miejsce odczytywanie listy nazwisk, która byłaby określana przez uczestników jako „lista zdrajców” (lub innym, podobnym epitetem). W tym kontekście należy wskazać na zarejestrowane i dostępne na stronie <https://www.youtube.com/watch?v=nH0Ws3g0lec> przemówienie sprzed Teatru, o którym jednak w dokumentacji policyjnej nie ma żadnej wzmianki. W trakcie tego przemówienia wymienione zostały nazwiska osób współpracujących z Marcinem Kąckim przy powstawaniu książki „Białystok. Biała siła, czarna pamięć” (nazwiska odczytywane są pomiędzy 10 a 13 minutą nagrania, potem pod adresem wymienionych osób manifestanci skandują słowo *pogarda*). Z materiałów dostępnych w Internecie nie wynika, o której godzinie nazwiska były wyczytywane. Ponieważ jednak do zdarzenia tego doszło podczas protestu Młodzieży Wszechpolskiej, który odbył się w godzinach 15:00 – 16:00, należy zakładać, że wystąpienie miało miejsce w tym przedziale czasowym, a zatem przed rozpoczęciem manifestacji ONR. Ta wyruszyła bowiem spod Katedry ok. godziny 16:45.

Protest Młodzieży Wszechpolskiej zabezpieczało **44 funkcjonariuszy Policji**. Przed zgromadzeniem, w jego trakcie oraz po zakończeniu Policja nie odnotowała zbiorowych zakłóceń porządku publicznego. W dokumentacji policyjnej nie ma żadnej adnotacji, aby ktokolwiek został zatrzymany. Podobnie, jak w przypadku manifestacji ONR, protest przed

⁴ Informację o tym, że Prezydent Miasta nie wyznaczył swojego przedstawiciela do udziału w proteście Młodzieży Wszechpolskiej przekazał p. Mariusz Rumiński, pracownik Biura Zarządzania Kryzysowego w Urzędzie Miejskim w Białymstoku, podczas rozmowy telefonicznej z przedstawicielem Biura RPO, przeprowadzonej w dniu 4 maja 2016 r.

Teatrem został przez Policję zarejestrowany. Sporządzonego nagrania Rzecznik nie otrzymał.

Działania podjęte w sprawie manifestacji ONR przez Prokuraturę Rejonową Białystok – Południe.

W dniu 20 kwietnia 2016 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił się do Prokuratora Okręgowego w Białymstoku z pytaniem, czy w sprawie manifestacji ONR i głoszonych podczas niej haseł wszczęte zostały postępowania pod kątem popełnienia przez uczestników czynów zabronionych z art. 119 § 1 (stosowania groźby bezprawnej wobec osoby lub grupy osób z powodu przynależności narodowej, etnicznej lub rasowej), art. 256 § 1 (nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych lub rasowych), bądź art. 257 (publicznego znieważenia osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej lub rasowej) Kodeksu karnego. W odpowiedzi udzielonej pismem z dnia 25 kwietnia br. (ozn. PO IV Dsn 168.2016.BPd) Prokurator wyjaśnił, że właściwa miejscowo Prokuratura Rejonowa Białystok – Południe prowadzi w sprawie czynności sprawdzające, zmierzające do ustalenia czy w przypadku białostockiej manifestacji ONR doszło do popełnienia przestępstw określonych w art. 256 § 1 i art. 257 Kodeksu karnego. Jak donosi Gazeta Wyborcza w artykule z dnia 17 maja 2016 r. pt. „*Marsz narodowców, msza w katedrze. Jest dochodzenie ws. obchodów ONR w Białymstoku*” ostatecznie Prokurator Rejonowy zdecydował o wszczęciu w tej sprawie dochodzenia. Informacja ta potwierdzona została w rozmowie z Prokuratorem Rejonowym dla Białegostoku – Południa, przeprowadzonej przez pracownika Biura RPO w dniu 27 maja 2016 r.

Odrzucenie przez Radę Miasta Białystok projektu stanowiska potępiającego marsz ONR.

Jak wynika z doniesień medialnych, m.in. z publikacji „Radni mogli potępić marsz ONR. Uznali, że nie warto” zamieszczonej na portalu www.poranny.pl w dniu 25 kwietnia 2016 r., Rada Miasta Białystok na posiedzeniu w dniu 25 kwietnia odrzuciła projekt stanowiska, w którym zawarte były wyrazy potępienia dla samego marszu ONR oraz wszystkich aktów nietolerancji ze względów religijnych, narodowych i rasowych, jakie miały miejsce w ostatnim czasie w Białymstoku i całej Polsce. Analiza protokołów głosowań, dostępnych na stronie BIP Urzędu Miejskiego w Białymstoku, wskazuje przy tym, że Rada Miasta odrzuciła wniosek o włączenie do porządku obrad projektu ww. stanowiska stosunkiem głosów 16:11.

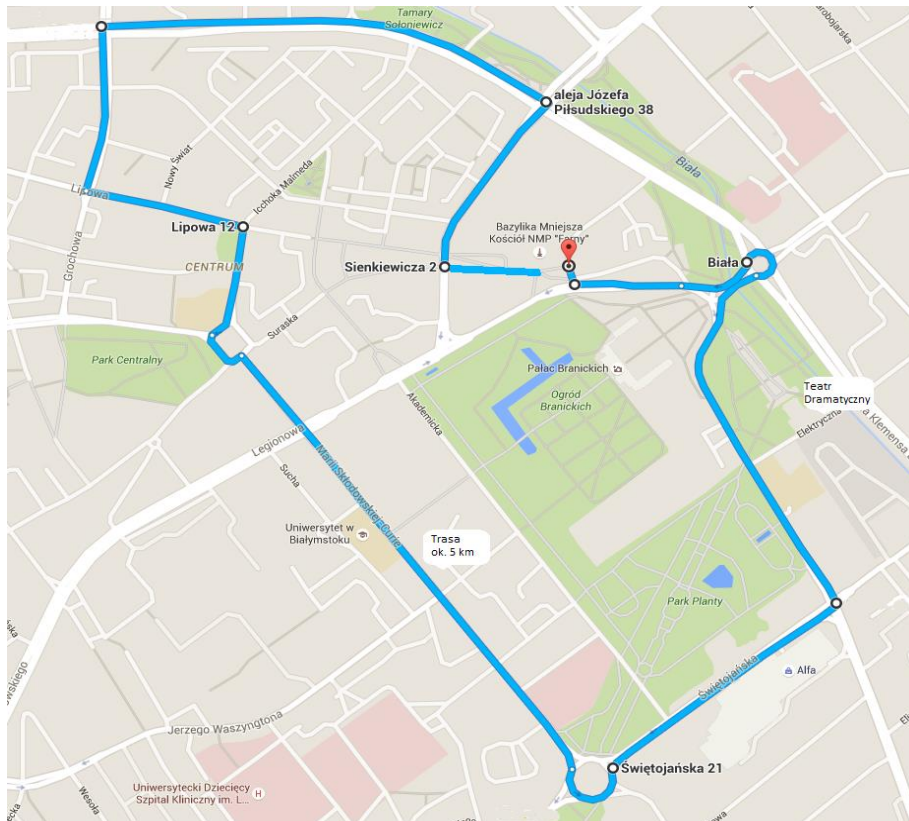
Podsumowanie i wnioski.

- **Zgłoszenie dwóch zgromadzeń publicznych** (manifestacji ONR i protestu Młodzieży Wszechpolskiej) w zbiegu z premierą spektaklu „Biała siła, czarna pamięć” od początku **budziło zastrzeżenia Policji co do zagrożeń dla bezpieczeństwa publicznego, a przede wszystkim zdrowia i życia ludzi.** Swoje uwagi w tym zakresie Komendant Miejski Policji po raz pierwszy przekazał Prezydentowi Miasta Białegostoku w piśmie z dnia 8 kwietnia 2016 r. **Reakcją władz Miasta, co należy ocenić pozytywnie, było zorganizowanie spotkania wszystkich zainteresowanych stron, które skutkowało zmianą planowanej trasy przemarszu ONR** (spotkanie odbyło się 12 kwietnia br.).
- **Pomimo zmiany trasy przemarszu ONR,** w piśmie skierowanym do Prezydenta Miasta w dniu 15 kwietnia br. **Komendant Miejski Policji nadal zwracał uwagę na zagrożenia dla bezpieczeństwa i porządku,** związane z organizacją zgromadzenia przed Teatrem. **Komendant wnioskował w tym piśmie o oddelegowanie przedstawiciela Prezydenta Miasta do udziału w obu zgromadzeniach** (tj. w marszu ONR i proteście Młodzieży Wszechpolskiej).
- Prezydent Miasta oddelegował swojego przedstawiciela wyłącznie do udziału w manifestacji ONR.
- Pomimo opinii Komendanta Miejskiego Policji o możliwym zagrożeniu dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, **Prezydent nie wyznaczył przedstawiciela do udziału w zgromadzeniu Młodzieży Wszechpolskiej przed Teatrem Dramatycznym,** co można uznać za naruszenie art. 17 ust. 1 zd. 2 ustawy – Prawo o zgromadzeniach. Zgodnie bowiem z tym przepisem, **wyznaczenie przez organ gminy przedstawiciela do udziału w zgromadzeniu jest obowiązkowe wówczas, gdy istnieje niebezpieczeństwo naruszenia porządku publicznego w trakcie trwania zgromadzenia.**
- Wątpliwości budzi fakt, że **przedstawiciel miasta, oddelegowany do udziału w manifestacji ONR, nie odnotował w swoim protokole hasel skandowanych przez uczestników, a jedynie uzupełnił ten dokument o ich wykaz na podstawie informacji przekazanych przez Policję.** Z tego powodu trudno ustalić, czy w trakcie zgromadzenia obserwator zarejestrował skandowane hasła, ocenił, czy nie świadczą one o naruszeniu przepisów prawa karnego (choćby w zakresie przestępstw z nienawiści), i czy nie stanowią podstawy do tego, aby uprzedzić przewodniczącego zgromadzenia o możliwości rozwiązania zgromadzenia.
- Wyznaczani do udziału w zgromadzeniu przedstawiciele organu gminy powinni być odpowiednio przygotowani do tego, aby w sposób prawidłowy identyfikować takie zachowania uczestników zgromadzenia publicznego, które potencjalnie mogłyby zostać

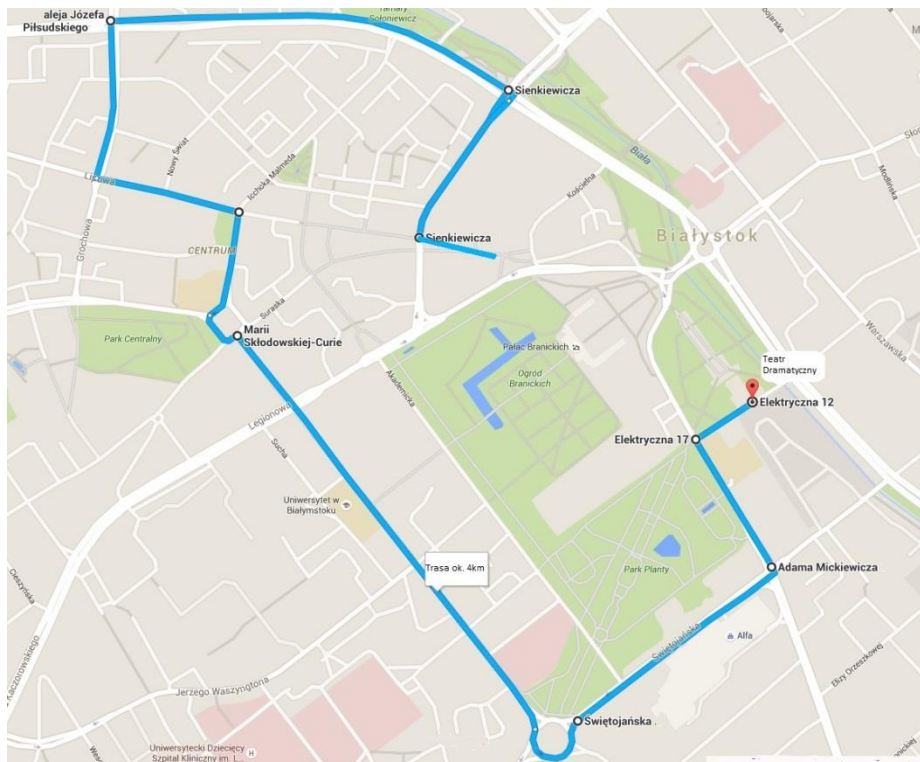
uznane za przestępstwa określone w art. 256 § 1 (publiczne nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych lub wyznaniowych) czy w art. 257 (publiczne znieważanie grupy ludności z powodu przynależności narodowej, etnicznej, rasowej lub wyznaniowej) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

- W reakcji na zapowiadany marsz ONR władze Politechniki Białostockiej nie ograniczyły się wyłącznie do wydania budzącego kontrowersje ostrzeżenia dla studentów zagranicznych, ale też zwróciły się do Policji z prośbą o pomoc w zapewnieniu bezpieczeństwa na terenie uczelni.
- Na podstawie posiadanej przez Rzecznika dokumentacji nie można ustalić, z jakich przyczyn zarządca klubu „Gwint” tak późno nabrał podejrzeń co do charakteru organizowanej w tym klubie imprezy. Przyjąć jednak należy argumenty zarządcy klubu oraz władz Politechniki, że rozwiązanie umowy z organizatorem i odwołanie imprezy na dwa dni przed jej terminem mogłoby spowodować zagrożenie dla porządku i bezpieczeństwa na terenie kampusu ze strony osób, które na czas nie otrzymałyby informacji o zmianach. Pozytywnie natomiast należy ocenić fakt, że władze Politechniki, aby uniknąć podobnych sytuacji w przyszłości, wprowadziły zmiany w zasadach wynajmowania pomieszczeń na terenie uczelni przez podmioty zewnętrzne.

TRASA MANIFESTACJI ONR

**U góry: ostateczna trasa przemarszu ONR,
u dołu: trasa zgłoszona przez organizatora pierwotnie.**

Informacje dodatkowe.

Nagrania z manifestacji ONR w Białymstoku dostępne są pod linkami:

<https://www.youtube.com/watch?v=kV6slRz9Yyw>

<https://www.youtube.com/watch?v=4Ts-slmzmDA>

Nagranie z protestu Młodzieży Wszechpolskiej pod Teatrem Dramatycznym w Białymstoku jest dostępne na stronie:

<https://www.youtube.com/watch?v=nH0Ws3g0lec>